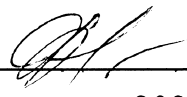

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра нормальної і патологічної анатомії та фізіології тварин

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
нормальної і
патологічної анатомії та
фізіології тварин
Ганна ОМЕЛЬЧЕНКО

«02» вересня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(обов'язкова навчальна дисципліна)

Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин

освітньо-професійна програма Технологія виробництва і переробки
продукції тваринництва

спеціальність 204 Технологія виробництва і переробки продукції
тваринництва

галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство

освітній ступінь Бакалавр

факультет технології виробництва і переробки продукції
тваринництва

Полтава
2024/2025 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва спеціальності 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

Мова викладання державна

Розробник: Омельченко Ганна, завідувачка кафедри нормальної і патологічної анатомії та фізіології тварин, кандидат ветеринарних наук, доцент

«02» вересня 2024 року

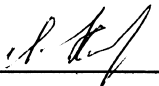
(Ганна ОМЕЛЬЧЕНКО)

Схвалено на засіданні кафедри нормальної і патологічної анатомії та фізіології тварин

протокол від 02 вересня 2024 року № 1

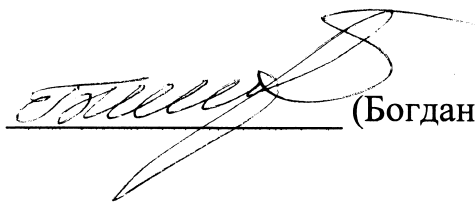
Погоджено гарантом освітньої програми Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

«02» вересня 2024 року

(Лариса КУЗЬМЕНКО)

Схвалено головою
ради з якості вищої освіти
спеціальності «Технологія виробництва
і переробки продукції тваринництва»
протокол від 02 вересня 2024 р. № 1

(Богдан ШАФЕРІВСЬКИЙ)

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання
Загальна кількість годин	135
Кількість кредитів	4,5
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова
Рік навчання	1 (204ТВППТ_бд_2024)
Семестр	1
Лекції (годин)	18
Лабораторні (годин)	28
Самостійна робота (годин)	89
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування сучасної системи знань з теорії та практики з анатомії і фізіології сільськогосподарських тварин.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Перелік дисциплін, які передують її вивченню: загальні природничі дисципліни (науки).

4. Компетентності:

загальні:

ЗК 3. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

фахові:

ФК 10. Здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції.

5. Програмні результати навчання:

ПРН 8. Застосовувати знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності підприємства.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання (визначений освітньою програмою)	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
ПРН 8. Застосовувати знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності підприємства.	знати основні поняття спеціальної міжнародної анатомічної термінології
	знати будову організму як біологічного об'єкту, взаємозв'язок органів, їх систем і апаратів, а також взаємообумовленість будови і функції на фоні розвитку в онто- і філогенезі
	володіти основними прийомами рухових умінь і навичок при проведенні препарування тварин

6. Методи навчання і викладання:

За джерелом знань: словесні методи 1) лекція, 2) розповідь-пояснення; наочні методи 1) ілюстрування, 2) демонстрування, 3) спостереження; практичні методи: 2) дослідні роботи; 3) лабораторні роботи, 4) практичні роботи, 5) робота з навчально-методичною літературою: а) конспектування, б) тезування, анотування, д) підготовка реферату,

За логікою: індуктивний від часткового до загального, від конкретного до абстрактного; дедуктивний від загального до часткового, від абстрактного до конкретного; аналітичний передбачає виокремлення частини з цілого; порівняння полягає у виявленні подібності та відмінностей між предметами і явищами; узагальнення полягає в переході між менш загальних до більш загальних знань, абстрагуванні та знаходженні спільних ознак

За мисленням: 3) проблемно-пошуковий - викладач ставить проблему, знаходить спосіб її розв'язання; 5) дослідницький студенти виконують пошукові дії.

За ступенем керівництва: методи самостійної роботи вдома: 1) усні та письмові домашні завдання, 2) завдання самостійної роботи; робота під керівництвом викладача: 1) самостійна робота, 3) виконання письмових робіт, 4) виконання практичних завдань.

Стимулювання і мотивації: методи формування пізнавальних інтересів; методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності: 1) роз'яснення мети навчального предмета; 2) висування вимог до вивчення предмета;

Інноваційні методи навчання: дистанційне навчання

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Основи цитології, ембріології, гістології.

Морфологія клітини. Хімічний склад і фізико-хімічні властивості протоплазми клітини. Фізіологічні властивості клітини. Будова та розвиток сперматозоона та яйцеклітини. Будова та функції епітеліальних, сполучних, м'язових та нервової тканин.

Тема 2. Анатомія. Закономірності будови тіла тварин. Апарат руху (остеологія, синдесмологія, міологія). Загальний шкірний покрив.

Закономірності будови тіла тварин. Система органів руху тварини: будова кістки; поділ скелета на частини та відділи; будова осевого та периферичного скелета. Типи з'єднання кісток скелета. Загальна характеристика м'язової системи: будова м'яза як органу; допоміжні органи м'язів. Будова шкіри та її похідних.

Тема 3. Нутрощі. Апарат травлення. Апарат дихання. Органи сечовиділення. Органи розмноження самок та самців.

Будова порожнин тіла тварини: будова органів ротової порожнини та глотки; передньої кишки, або стравохідно-шлунковий відділу; середньої кишки, або відділу тонких кишок; задньої кишки, або відділу товстих кишок. Будова апарату дихання. Система органів сечовиділення. Будова органів розмноження самців та самок.

Тема 4. Серцево-судинна система. Органи кровотворення та імунного захисту. Ендокринна система.

Загальна характеристика серцево-судинної системи: система органів кровообігу; кола кровообігу; будова стінки кровоносних судин; основні артерії великого кола кровообігу; головні вени великого колу кровообігу; особливості кровообігу у плода. Система органів лімфообігу. Будова органів кровотворення та імунного захисту. Будова окремих залоз внутрішньої секреції: особливості залоз у різних видів тварин.

Тема 5. Нервова система. Органи чуття. Особливості будови свійських птахів

Центральна та вегетативна нервові системи. Будова органа зору, слуху та рівноваги, органів нюху, смаку й дотику. Особливості будови апарату руху птахів. З'єднання кісток кінцівок (суглоби). Система органів шкірного покриву. Система органів травлення. Система органів дихання. Система органів крово- та лімфообігу. Системи органів сечовиділення та розмноження. Нервова система та органи чуттів. Система органів внутрішньої секреції.

Тема 6. Фізіологія м'язів і нервів. Фізіологія центральної нервової системи. Фізіологія вищої нервової діяльності.

Коротка історія фізіології. Об'єкти вивчення і методи дослідження тварин. Біоелектричні явища. Основні властивості живої тканини. Фізіологія м'язів і нервів. Нервові центри та їх властивості. Фізіологія спинного і головного мозку. Вегетативна нервова система. Трофічна функція нервової системи. Методи вивчення функцій кори великих півкуль.

Умовні рефлекси. Аналіз і синтез у корі великих півкуль. Сон і гіпноз. Типи нервової системи. Вчення І.П. Павлова про першу і другу сигнальні системи.

Тема 7. Фізіологія системи крові. Фізіологія серця та кровообігу. Фізіологія дихання. Фізіологія ендокринної системи.

Склад, функції та фізико-хімічні властивості крові. Кровотворення і регуляція системи крові. Лімфа і тканинна рідина. Фізіологічні властивості серцевого м'яза. Характеристики роботи серця. Рух крові кровоносними судинами. Регуляція кровообігу. Кровопостачання серця, мозку, легень, печінки і селезінки. Лімфообіг. Зовнішнє дихання. Газообмін у легенях і тканинах. Регуляція дихання. Вплив на дихання різних факторів. Особливості дихання птахів. Голос тварин. Взаємозв'язок органів дихання з іншими системами організму. Методи вивчення функцій залоз внутрішньої секреції. Властивості гормонів та механізм їх дії. Нервова регуляція залоз внутрішньої секреції. Гормони гіпофіза, щитоподібної залози, прищитоподібних залоз, надниркових залоз, підшлункової залози, статевих та інших залоз. Використання гормонів та гормональних препаратів у тваринництві.

Тема 8. Фізіологія травлення. Фізіологія обміну речовин. Фізіологія виділення.

Загальна характеристика органів травлення та їх функцій: травлення в ротовій порожнині, в шлунку; травлення і всмоктування в тонких кишках; травлення в товстих кишках; особливості травлення сільськогосподарської птиці. Обмін білків, вуглеводів, ліпідів, водний і мінеральний обмін; вітаміни; роль печінки в обміні речовин. Обмін енергії. Терморегуляція. Утворення сечі; склад сечі та її фізико-хімічні властивості. Регуляція функції нирок. Виведення сечі.

Тема 9. Фізіологія розмноження. Фізіологія лактації. Фізіологія аналізаторів. Фізіологія руху та адаптації.

Загальна характеристика органів розмноження тварин: фізіологія органів розмноження самців і самок. Особливості розмноження птахів. Ріст і розвиток молочних залоз. Молоко і молозиво. Процес молокоутворення. Загальні властивості аналізаторів. Фізіологія аналізаторів: зорового, слухового, нюхового, смакового, шкірного. Інтерорецепторний і руховий аналізатори. Взаємодія аналізаторів. Етологія. Види руху.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма (204ТВППТ_бд_2024)			
	Усього	у тому числі		
		л	лаб.	с. р
Тема 1. Основи цитології, ембріології, гістології	13	2	2	9
Тема 2. Анатомія. Закономірності будови тіла тварин. Апарат руху (остеологія, синдесмологія, міологія). Загальний шкірний покрив.	14	2	2	10
Тема 3. Нутрощі. Апарат травлення. Апарат дихання. Органи сечовиділення. Органи розмноження самок та самців.	16	2	4	10
Тема 4. Серцево-судинна система. Органи кровотворення та імунного захисту. Ендокринна система.	16	2	4	10
Тема 5. Нервова система. Органи чуття. Особливості будови свійських птахів	14	2	2	10
Тема 6. Фізіологія м'язів і нервів. Фізіологія центральної нервової системи. Фізіологія вищої нервової діяльності.	14	2	2	10
Тема 7. Фізіологія системи крові. Фізіологія серця та кровообігу. Фізіологія дихання. Фізіологія ендокринної системи.	16	2	4	10
Тема 8. Фізіологія травлення. Фізіологія обміну речовин. Фізіологія виділення.	16	2	4	10
Тема 9. Фізіологія розмноження. Фізіологія лактації. Фізіологія аналізаторів. Фізіологія руху та адаптації	16	2	4	10
Усього годин	135	18	28	89

8. Теми лабораторних занять

Назва теми	Кількість годин
	денна форма (204ТВППТ_бд_2024)
Тема 1. Основи цитології, ембріології, гістології.	2
Тема 2. Анатомія. Закономірності будови тіла тварин. Апарат руху (остеологія, синдесмологія, міологія). Загальний шкірний покрив.	2
Тема 3. Нутроці. Апарат травлення. Апарат дихання. Органи сечовиділення. Органи розмноження самок та самців.	4
Тема 4. Серцево-судинна система. Органи кровотворення та імунного захисту. Ендокринна система.	4
Тема 5. Нервова система. Органи чуття. Особливості будови свійських птахів	2
Тема 6. Фізіологія м'язів і нервів. Фізіологія центральної нервової системи. Фізіологія вищої нервової діяльності.	2
Тема 7. Фізіологія системи крові. Фізіологія серця та кровообігу. Фізіологія дихання. Фізіологія ендокринної системи.	4
Тема 8. Фізіологія травлення. Фізіологія обміну речовин. Фізіологія виділення.	4
Тема 9. Фізіологія розмноження. Фізіологія лактації. Фізіологія аналізаторів. Фізіологія руху та адаптації.	4
Разом	28

9. Теми самостійної роботи

Назва теми	Кількість годин
	денна форма (204ТВІІІТ_бд_2024)
Тема 1. Основи цитології, ембріології, гістології.	9
Тема 2. Анатомія. Закономірності будови тіла тварин. Апарат руху (остеологія, синдесмологія, міологія). Загальний шкірний покрив.	10
Тема 3. Нутрощі. Апарат травлення. Апарат дихання. Органи сечовиділення. Органи розмноження самок та самців.	10
Тема 4. Серцево-судинна система. Органи кровотворення та імунного захисту. Ендокринна система.	10
Тема 5. Нервова система. Органи чуття. Особливості будови свійських птахів	10
Тема 6. Фізіологія м'язів і нервів. Фізіологія центральної нервової системи. Фізіологія вищої нервової діяльності.	10
Тема 7. Фізіологія системи крові. Фізіологія серця та кровообігу. Фізіологія дихання. Фізіологія ендокринної системи.	10
Тема 8. Фізіологія травлення. Фізіологія обміну речовин. Фізіологія виділення.	10
Тема 9. Фізіологія розмноження. Фізіологія лактації. Фізіологія аналізаторів. Фізіологія руху та адаптації.	10
Разом	89

10. Індивідуальні завдання

Не передбачено

11. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю програмних результатів навчання
ПРН 8. Застосовувати знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності підприємства.	опитування виконання лабораторних робіт та їх захист ведення конспекту виконання завдань самостійної роботи (реферат)

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним результатом навчання. Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль і підсумкова оцінка рівня досягнення результатів навчання.

Схема нарахування балів із навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	опитування	виконання лабораторних робіт та їх захист	ведення конспекту	виконання завдань самостійної роботи (реферат)	
Тема 1. Основи цитології, ембріології, гістології.	6	2	1	2	11
Тема 2. Анатомія. Закономірності будови тіла тварин. Апарат руху (остеологія, синдесмологія, міологія). Загальний шкірний покрив.	6	2	1	2	11
Тема 3. Нутрощі. Апарат травлення. Апарат дихання. Органи сечовиділення. Органи розмноження самок та самців.	6	2	1	2	11
Тема 4. Серцево-судинна система. Органи кровотворення та імунного захисту. Ендокринна система.	6	2	1	2	11
Тема 5. Нервова система. Органи чуття. Особливості будови свійських птахів.	6	2	1	2	11
Тема 6. Фізіологія м'язів і нервів. Фізіологія центральної нервової системи. Фізіологія вищої нервової діяльності.	6	2	1	2	11
Тема 7. Фізіологія системи крові. Фізіологія серця та кровообігу. Фізіологія дихання. Фізіологія ендокринної системи.	6	2	1	2	11
Тема 8. Фізіологія травлення. Фізіологія обміну речовин. Фізіологія виділення.	6	2	1	3	12
Тема 9. Фізіологія розмноження. Фізіологія лактації. Фізіологія аналізаторів. Фізіологія руху та адаптації.	6	2	1	2	11
Разом	54	18	9	19	100

**Шкала та критерії оцінювання
опитування**

Кількість балів	Критерії оцінювання
6	Абсолютне володіння теоретичним матеріалом, повні, змістовні відповіді, що свідчить про повне досягнення здобувачем вищої освіти компетентностей: ЗК 3 – здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; ЗК 4 – знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; ФК 10 – здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції; ПРН 8 – застосовувати знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності підприємства.
5	Достатнє володіння теоретичним матеріалом, повні, змістовні відповіді, що свідчить про повне досягнення здобувачем вищої освіти компетентностей: ЗК 3 – здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; ЗК 4 – знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; ФК 10 – здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції; ПРН 8 – застосовувати знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності підприємства.
3-4	Середнє володіння теоретичним матеріалом, повні, змістовні відповіді, що свідчить про повне досягнення здобувачем вищої освіти компетентностей: ЗК 3 – здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; ЗК 4 – знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; ФК 10 – здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції; ПРН 8 – застосовувати знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності підприємства.
1-2	Низький рівень, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів: ЗК 3 – здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; ЗК 4 – знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; ФК 10 – здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції; ПРН 8 – застосовувати знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності підприємства.

Шкала та критерії оцінювання опитування

Кількість балів	Критерії оцінювання
6	Абсолютне володіння теоретичним матеріалом, повні, змістовні відповіді, що свідчить про повне досягнення здобувачем вищої освіти компетентностей: ЗК 3 – здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; ЗК 4 – знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; ФК 10 – здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції; ПРН 8 – застосовувати знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності підприємства.
5	Достатнє володіння теоретичним матеріалом, повні, змістовні відповіді, що свідчить про повне досягнення здобувачем вищої освіти компетентностей: ЗК 3 – здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; ЗК 4 – знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; ФК 10 – здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції; ПРН 8 – застосовувати знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності підприємства.
3-4	Середнє володіння теоретичним матеріалом, повні, змістовні відповіді, що свідчить про повне досягнення здобувачем вищої освіти компетентностей: ЗК 3 – здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; ЗК 4 – знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; ФК 10 – здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції; ПРН 8 – застосовувати знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності підприємства.
1-2	Низький рівень, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів: ЗК 3 – здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; ЗК 4 – знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; ФК 10 – здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції; ПРН 8 – застосовувати знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності підприємства.

виконання лабораторних робіт та їх захист

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Обґрунтування рівня формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання: Матеріал викладений лаконічно, послідовно, є актуальним. Оформлення роботи відповідає загальним стандартам для даного виду робіт, що свідчить про повне досягнення здобувачем вищої освіти компетентностей: ЗК 3 – здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; ЗК 4 – знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; ФК 10 – здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції; ПРН 8 – застосовувати знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності підприємства.
1	Матеріал подано нелогічно. Тема роботи розкрита не повністю, є застаріла інформація. Оформлення не відповідає стандартним вимогам, що свідчить про повне досягнення здобувачем вищої освіти компетентностей: ЗК 3 – здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; ЗК 4 – знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; ФК 10 – здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції; ПРН 8 – застосовувати знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності підприємства.

ведення конспекту

Кількість балів	Критерії оцінювання
1	Обґрунтування рівня формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання: Оформлення робочого зошита виконано послідовно, акуратно, з записами висновків до кожного досліду, що свідчить про повне досягнення здобувачем вищої освіти компетентностей: ЗК 3 – здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; ЗК 4 – знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; ФК 10 – здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції; ПРН 8 – застосовувати знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності підприємства.

виконання завдань самостійної роботи (реферат)

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	Обґрунтування рівня формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання: Матеріал викладений змістовно, лаконічно, послідовно, в повному обсязі, є актуальним, що свідчить про повне досягнення здобувачем вищої освіти компетентностей: ЗК 3 – здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; ЗК 4 – знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; ФК 10 – здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції; ПРН 8 – застосовувати знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності підприємства.
2	Матеріал викладений достатньо лаконічно, послідовно, що свідчить про повне досягнення здобувачем вищої освіти компетентностей: ЗК 3 – здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; ЗК 4 – знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; ФК 10 – здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції; ПРН 8 – застосовувати знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності підприємства.

1	Тема роботи розкрита не повністю, є застаріла інформація. Оформлення не відповідає стандартним вимогам. Матеріал подано нелогічно на низькому рівні, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів: ЗК 3 – здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; ЗК 4 – знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; ФК 10 – здатність застосовувати знання морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для реалізації ефективних технологій виробництва і переробки їх продукції; ПРН 8 – застосовувати знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності підприємства.
---	--

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачено під час реалізації навчальної дисципліни

Перелік інструментів, обладнання, устаткування та програмного забезпечення, потрібного для вивчення навчальної дисципліни, забезпечує навчальна лабораторія нормальної і патологічної анатомії тварин, для вивчення другої частини навчальної дисципліни забезпечує навчальна лабораторія нормальної і патологічної фізіології тварин: інструменти (ножі секційні та препарувальні, хрящовий ніж, мозковий ніж, кишкові ножиці, препарувальні ножиці, реберні та кісткові ножиці, щипці, пилка листкова, зубчасті та анатомічні пінцети), біохімічний аналізатор RT1904, мікроскопи, електроплитка, центрифуга, рефрактометр, сушильна шафа, холодильник, ваги настільні, ваги напольні, ростомір, спірометр, спиртівки, апарат Панченкова, гемометр Салі, кімограф, гальванометр, гальванічна виделка, електростимулятор (трансформатор), міограф, динамометр, окуляр – мікрометр, камера Горяєва, лічильник для підрахунку клітин крові, лічильник для лейкоцитарної формули.

Макети, муляжі, вітрини з препаратами, музейні навчальні препарати, експонати та експозиції анатомічного музею кафедри, кісткова база та фіксовані мокрі препарати органів і систем тваринного організму.

Програмне забезпечення: PhysioEX 9.0, дидактичні матеріали.

13. Політика навчальної дисципліни

- щодо термінів виконання та перескладання

Викладання навчальної дисципліни «Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин» здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті». Навчальна дисципліна "Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин" спеціальності 204 "Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва" вивчається у першому семестрі

першого року навчання.

Дисципліна включає лекції та лабораторні заняття. Під час читання лекції доцент науково обґрунтовує, послідовно і систематизовано викладає певні наукові проблеми теми навчального предмету, ілюструє за необхідністю наочно. Лекція завжди слугує підґрунтям для поглиблення і систематизації знань, які набуваються в процесі навчальної роботи. На лабораторному занятті викладач організовує детальний розгляд теоретичних питань теми і формує їх бачення щодо практичного застосування у майбутній фаховій науковій діяльності. Для проведення лабораторних занять колективом кафедри створено методичні розробки для викладачів і методичні вказівки для здобувачів наукового ступеня магістра щодо підготовки і роботи на занятті.

Самостійна позааудиторна робота при вивченні навчальної дисципліни «Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин» полягає у підготовці до аудиторних занять, що є основним способом оволодіння навчальним матеріалом. Засвоєння тем контролюється на лабораторних заняттях відповідно до конкретних цілей шляхом усного опитування на основі вирішення конкретних прикладних задач.

Під час перебування на кафедрі здобувачі повинні:

- дотримуватись правил внутрішнього розпорядку, протипожежної безпеки та техніки безпеки;
- дотримуватись ділового стилю одягу спеціаліста-професіонала, предмети одягу повинні бути чистими та випрасуваними;
- підтримувати порядок в аудиторіях та навчальних приміщеннях;
- дбайливо та охайно ставитись до майна (меблів, обладнання, технічного оснащення);
- не виносити без дозволу речі та обладнання з навчальних кімнат кафедри, а в разі умисного пошкодження – компенсувати їх вартість в порядку, визначеному чинним законодавством;
- не допускати протиправних дій, аморальних вчинків.

Здобувачу забороняється:

- порушувати графік навчального процесу і допускати невиконання навчального плану та індивідуального навчального плану без поважних причин;
- запізнюватися та пропускати заняття без поважних причин.
- протягом заняття виходити з аудиторії без дозволу викладача;
- користуватись під час занять мобільним телефоном і іншими засобами зв'язку та отримання інформації без дозволу викладача;
- займатись сторонньою діяльністю, відволікати інших здобувачів та заважати викладачу;
- використовувати медичну форму та окремі її елементи, що не відповідають санітарно-гігієнічним вимогам;
- вручати викладачам будь-які матеріальні цінності за виконання або невиконання ними певних дій стосовно здобувача з використанням своєї посади;

- у приміщеннях корпусу і прилеглій території заборонено палити;
- вчиняти аморальні дії, які принижують людську гідність, вживати ненормативну лексику;
- вчиняти протиправні дії та здійснювати будь-які дії, що можуть створити умови, небезпечні для здоров'я та/або життя оточуючих.

- щодо академічної доброчесності

Запобігання та виявлення академічного плагіату в Полтавському державному аграрному університеті проводиться згідно з Положенням https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaoprozapobigan_nyagotovonasayt.pdf

Здобувач повинен уникати будь-яких порушень академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачем передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Порушенням академічної доброчесності вважається:

- академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства;
- самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше публікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;
- обман – надання завідомо неправдивої інформації що до власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу.

- щодо відвідування занять

Відвідування аудиторних занять є обов'язковим, пропущені заняття підлягають відпрацюванню. Процедура відпрацювання залежить від причин пропуску – поважна чи неповажна. Підтвердженням поважної причини служить: довідка видана лікарем; якщо здобувач не пред'являє даних документів, то причина пропуску вважається неповажною. Для відпрацювання лекції здобувач зобов'язаний представити лектору:

- якщо лекція пропущена з поважної причини – конспект лекції,

написаний на підставі плану пропущеного лекційного заняття;

- якщо лекція пропущена з неповажної причини – конспект лекції з обов'язковим опитуванням.

Відпрацювання пропущених лабораторних занять:

- з поважної причини заняття мають бути відпрацьовані упродовж 1 місяця в індивідуальному порядку з наданням відповідної довідки.

- з неповажної причини повинні бути відпрацьовані впродовж 2 тижнів.

Відпрацювання відбуваються на кафедрі згідно графіку шляхом усного опитування із пропущеної теми. При вивченні навчальної дисципліни "Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин» передбачено використання дистанційних технологій.

- **щодо зарахування результатів неформальної/ інформальної освіти**

Визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету проводиться згідно Положення <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproneformaln uosvitu.pdf>

- **щодо оскарження результатів оцінювання** Порядок оскарження результатів оцінювання проводиться згідно Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті

<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproocinyuvan nya2023.pdf>

14. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин. Методичні розробки для виконання контрольної роботи здобувачам вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» заочної форми навчання факультету технології виробництва і переробки продукції тваринництва / В. П. Бердник, Л. М. Шерстюк, О. Б. Киричко. Полтава, 2020. 40 с.
2. Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин. Методичні рекомендації щодо написання реферату здобувачам вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» факультету технології виробництва і переробки продукції тваринництва / В. П. Бердник, Л. М. Шерстюк, О. Б. Киричко. Полтава, 2020. 26 с.
3. Анатомія свійських тварин: підручник / С. К. Рудик, Ю. О. Павловський, Б. В. Криштофорова та ін.; за ред. С. К. Рудика. Київ: Аграрна освіта, 2001. 575 с.
4. Мазуркевич А. Й., Трокоз В. О., Карповський В. І. Фізіологія сільськогосподарських тварин : практикум. Київ: Центр навч. л-ри, 2020. 240 с.

5. Морфологія сільськогосподарських тварин / В. Т. Хомич, С. К. Рудик, В. С. Левчук та ін.; за ред. В. Т. Хомича. Київ: Вища освіта, 2003. 527 с.
6. Науменко В., Дячинський А., Демченко В. Фізіологія сільськогосподарських тварин: у 2 т. підручник та практикум. Вид.: Центр навчальної літератури, 2019. 832 с.
7. Ніколаєвич В.І. Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин. Вид-во: Аграрна освіта, 2014. 511 с.
8. Новак В.П., Пилипенко М.Ю., Бичков Ю.П. Цитологія, гістологія, ембріологія: підручник. Київ : ВІРА-Р, 2001. 288 с.
9. Практикум з фізіології сільськогосподарських тварин / А. Й. Мазуркевич та ін. Нац. аграр. ун-т. Київ : НАУ, 2004. 276 с.
10. Рудик С. К., Левчук В. С., Костюк В. В. Анатомія свійських тварин: підручник. Вид. НАУ. Київ, 1999. Т. 1. 213 с.
11. Фізіологія сільськогосподарських тварин: практикум / Науменко В. В., Дячинський А. С., Демченко В. Ю., Дерев'янка І. Д. Київ: Центр учбов. л-ри, 2015. 240 с.
12. Фізіологія сільськогосподарських тварин: підручник. Вид. 2-ге, переробл. і допов. / за ред. Науменко В. В., Дячинський А. С. Демченко В. Ю., Дерев'янка І. Д. Київ: Центр учбов. л-ри, 2021. 568 с.
13. Фізіологія тварин: підручник / А. Й. Мазуркевич та ін. ; за ред. А. Й. Мазуркевича і В. І. Карповського. Вінниця : Нова Книга, 2010. 424 с.

Допоміжні

1. Анатомія свійських тварин: Практикум і За ред. С.К. Рудика. К.: Агропромвидав України, 2000. 248 с.
2. Авраменко Н.О., Омельченко Г.О. Мікроструктурні особливості м'язової тканини диких тварин /Н. О. Авраменко, Г. О. Омельченко // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Ветеринарна медицина. - 2018. - Вип. 1. - С. 19-21.
3. Іванов В. О., Волощук В. М. Біологія свиней: навч. Посіб. 2-ге вид. випр. і допов. Полтава: ТОВ "Фірма "Техсервіс", 2013. 384 с.
4. Омельченко Г.О. Анатомічні особливості шкіри *Capreolus capreolus* у Сумській області // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Ветеринарна медицина. Вип. 11. Суми, 2017. С. 40-43.
5. Омельченко Г.О. Біологічні особливості осілих і мігруючих козуль Сумської області // Вісник Полтавської державної аграрної академії. Вип. 3. Полтава, 2017. С. 105-107.
6. Омельченко Г. О. Морфометричні показники шлунку свійських птахів. Вирішення сучасних проблем у ветеринарній медицині: матеріали, Полтава, 2017. С. 50.
7. Омельченко Г. О., Ставицька Т. В., Єнусова Н. А. Анатомічні особливості сечостатевої системи свині і дикого кабана // Матеріали студентської наукової конференції Полтавської державної аграрної

- академії (м.Полтава, 22-23 квітня 2015 року). Полтава: РВВ ПДАА, 2015. С. 87-88.
8. Омельченко Г. О., Обідний Я. Р. Історія виникнення та особливості у будові бійцівських та сторожових собак // Матеріали студентської наукової конференції Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, 22-23 квітня 2015 року). Полтава: РВВ ПДАА, 2015. С. 63-65.
 9. Омельченко Г. О., Коноваленко В., Олефіренко О.С. Про особливості дихальної системи свійської і дикої свині // Матеріали студентської наукової конференції Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, 22-23 квітня 2015 року). Полтава: РВВ ПДАА, 2015. С. 53-55.
 10. Омельченко Г. О., Гудименко Я. В., Рудь А. К., Крупа К. П. Особливості будови шкіри свійської і дикої тварин // Матеріали студентської наукової конференції Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, 22-23 квітня 2015 року). Полтава: РВВ ПДАА, 2015. С. 34-36.
 11. Омельченко Г. О., Григоровська У. С., Михайлець Н. С., Бакало А. В. Морфометрична характеристика внутрішніх органів домашньої птиці // Матеріали студентської наукової конференції Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, 22-23 квітня 2015 року). Полтава: РВВ ПДАА, 2015. С. 32-34.
 12. Омельченко Г. О., Влах Є. І., Влах Є. І. Біоморфологія крила страусів // Матеріали студентської наукової конференції Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, 22-23 квітня 2015 року). Полтава: РВВ ПДАА, 2015. С. 28-30.
 13. Омельченко Г. О., Булава Д. М., Чергінець М. М., Окара В. О. Анатомічні особливості будови собаки і вовка // Матеріали студентської наукової конференції Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, 22-23 квітня 2015 року). Полтава: РВВ ПДАА, 2015. С. 21-23.
 14. Фізіолого-біохімічні показники організму тварин: навч. посіб. А. Й. Мазуркевич та ін. Суми: Вид. П. П. Віннич, 2011. 132 с.
 15. Шкарін Б. В., Омельченко Г. О. Морфологічні особливості внутрішніх органів звичайної щуки та коропа звичайного // Матеріали студентської наукової конференції. - 2018. С. 283.
 16. Юдінцева В.М., Замазій М.Д. Фізіологія сільськогосподарських тварин: словник-довідник. Полтава, 1999. 240 с.
 17. Янович В. Г., Сологуб Л. І. Біологічні основи трансформації поживних речовин у жуйних тварин. Львів, 2000. 384 с.